

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie wniosku obrońcy obwinionego sędziego Sądu Rejonowego w O. P. J. o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. I DO 1/20, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia 2024 r., wniosku obwinionego obrońcy obwinionego z dnia 17 listopada 2023 r. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. I ZO 111/23

postanowił:

uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Marię Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZO 111/23.

UZASADNIENIE

Obrońca obwinionego sędziego Sądu Rejonowego w O. – P. J. złożył do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wniosek o wznowienie postępowania toczącego się pod sygn. akt II Do 1/20 (dawniej I DSS 1/19).

Do rozpoznania przedmiotowego wniosku wyznaczony został sędzia Tomasz Demendecki. Następnie, do tut. Sądu wpłynął wniosek obrońcy P. J. o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Tomasza

Demendeckiego w ww. sprawie, który został zarejestrowany pod sygn. I ZB 60/23. Do rozpoznania tego wniosku zostali wylosowani Sędziowie Piotr Prusinowski, Beata Janiszewska, Marta Romańska, Małgorzata Wiąsek-Wiaderek i Ryszard Witkowski.

W dniu 25 sierpnia 2023 r. obrońca obwinionego złożył wniosek o wyłączenie sędziów: Beaty Janiszewskiej i Ryszarda Witkowskiego wyznaczonych do orzekania w sprawie o sygn. akt I ZB 60/23. Wniosek ten został zarejestrowany w Sądzie Najwyższym pod sygn. I ZO 93/23, zaś do jego rozpoznania wyznaczony został sędzia Marek Motuk. W dniu 25 września 2023 r. obrońca złożył wniosek o wyłączenie ww. sędziego, który został zarejestrowany w Sądzie Najwyższym pod sygn. I ZO 111/23, zaś do jego rozpoznania została wyznaczona SSN Maria Szczepaniec. Wobec powyższego obrońca obwinionego w dniu 17 listopada 2023 r. złożył wniosek o wyłączenie ww. sędziego.

W uzasadnieniu wniosku obrońca obwinionego powołał się przede wszystkim na treść postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2019 r. o sygn. akt III KO 154/18, w który wskazano, że „Sąd” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U.1993.61.284) może być uznany tylko organ wykonujący władzę sądenia, tzn. organ, który rozstrzyga sprawy przekazane do jego kompetencji respektując zasadę państwa prawa i po przeprowadzeniu postępowania w sposób przewidziany prawem, zatem warunku tego nie spełnia sędzia Sądu Najwyższego Maria Szczepaniec, która została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) oraz treść uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego dnia 23 stycznia 2020 r., której nadano moc zasady prawnej i w której *expressis verbis* stwierdzono, iż „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec jest uzasadniony.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie występuje taka sytuacja. Odwołując się do ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21) warto przypomnieć, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarte jest w uzasadnieniu postanowienia w sprawie o sygn. II KO 30/21 nie ma potrzeby powtarzania wskazanej tam argumentacji, zwłaszcza, iż została ona także potwierdzona w postanowieniach Sądu Najwyższego, m.in. z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21 oraz z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22. Istotne w tym kontekście jest jedynie podkreślenie, że w sytuacji zakończenia sprawy dyscyplinarnej w takim składzie, z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż wniesienie skargi przeciwko Polsce skutkowałoby stwierdzeniem naruszenia art. 6 ust. EKPC i wypłatą odszkodowania oraz możliwym wnioskiem o wznowienie postępowania. Wskazać bowiem należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*).

Słusznie wykazuje autor wniosku, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Marię Szczepaniec w następstwie

brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc w trybie w jakim powołano sędziów Izby Dyscyplinarnej prowadziłoby nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd w takim składzie mógłby być uznany za sąd nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22).

Mając na uwadze powyższą argumentację orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]